

S. n. akt I Ns 1315/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Olsztynie, I Wydział Cywilny,

w składzie:

Przewodniczący: SSR Marzena Żywucka

Protokolant: protokolant N. Al (...)

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2015 r., w O., na rozprawie,

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. Oddział w O.

z udziałem J. N. (1), C. N., J. N. (2), J. N. (3)

o zasiedzenie służebności przesyłu

postanawia:

1. ustalić, że wnioskodawca (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nabyła z dniem 06 grudnia 2010r. przez zasiedzenie służebność przesyłu energii elektrycznej, polegającą na prawie korzystania z urządzeń elektroenergetycznych w postaci: linii napowietrznej 15 kV w relacji O. – S. wraz z odgałęzieniem G. Gospodarstwo Rolne, wraz z osprzętem, w tym w postaci 6 (sześciu) stanowisk słupowych linii niskiego napięcia 15 kV, położonych na działkach uczestników postępowania: J. N. (1), C. N., J. N. (2) i J. N. (3) o nr: (...), położonych w obrębie 8 w G., dla których w Sądzie Rejonowym w Olsztynie urządzona jest księga wieczysta nr (...), znoszenia istnienia na przedmiotowych działkach ww. urządzeń przesyłowych wraz z prawem dostępu do tych urządzeń, w tym odpowiednim sprzętem technicznym, w pełnym zakresie wynikającym z przepisów prawa, w celu przesyłu energii elektrycznej, eksploatacji urządzeń, przeprowadzania ich konserwacji, remontu i modernizacji wraz z prawem wycinki i przycinki drzew, krzewów oraz innych roślin, o przebiegu szczegółowo określonym kolorem czerwonym przez biegłego geodetę I. W., na szkicu zasięgu służebności przesyłu, znajdującym się na k- 189 akt niniejszej sprawy, a stanowiącym integralną część niniejszego postanowienia;

2. oddalić wnioski obu stron o zasądzenie od przeciwnika kosztów postępowania.

SSR Marzena Żywucka

Sygnatura akt I Ns 1315/14

UZASADNIENIE

(...) S.A. w G. wniósł o stwierdzenie, że nabył z dniem 31 grudnia 2007 r. przez zasiedzenie służebność przesyłu lub służebności gruntowa odpowiadającą treści służebności przesyłu, na działkach nr (...), położonych w obrębie nr (...) w G., dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Olsztynie urządzona jest księga wieczysta nr (...), stanowiącą własność uczestników: J. N. (2), J. N. (1), C. N. i J. N. (3), polegającą na korzystaniu z posadowionych urządzeń elektroenergetycznych pod postacią: linii napowietrznej SN 15 kV w relacji O. – S. wraz z odgałęzieniem G. Gospodarstwo Rolne, znoszenia istnienia na przedmiotowych działkach urządzeń elektroenergetycznych oraz prawem dostępu do tych urządzeń, w tym odpowiednim sprzętem technicznym, w celu przesyłu energii elektrycznej, eksploatacji urządzeń, ich konserwacji, remontu i modernizacji oraz prawem dokonywania wycinki i przycinki drzew, krzewów oraz innych roślin.

W uzasadnieniu swojego żądania wnioskodawca wskazał, że jego poprzednik prawny w 1977r. wybudował i rozpoczął eksploatację urządzeń energetycznych na terenie nieruchomości uczestniczki: linii elektroenergetycznej SN 15kV oraz słupów. Podał, iż od tego czasu urządzenia postają w niezmienionej trasie (k- 2-5).

Uczestnicy wnieśli o oddalenie wniosku w całości oraz o obciążenie wnioskodawcy kosztami postępowania według norm przepisanych (k- 129-139).

W uzasadnieniu podali, iż wnioskodawca powołał się na decyzję nr (...), tymczasem złożył do akt sprawy X Ns 29/13, które wniósł o zaliczenie w poczet dowodów, jedynie kserokopie tej decyzji, nie jest ona podpisana, nie jest ostateczna, nie jest pełna (na druga stronę której brak). Decyzja ta nigdy nie została doręczona poprzednikom prawnym uczestników. Ponadto nie wiadomo, czy decyzja ta dotyczy nieruchomości uczestników (brak w niej obecnych czy poprzednich numerów działek). Linie zostały wybudowane w sposób odbiegający od zatwierdzonych planów realizacyjnych i lokalizacyjnych. Potwierdza to również opinia biegłego T. R., sporządzona w toku postępowania w sprawie I Ns 29/13 – uczestnicy wnieśli o dopuszczenia w poczet dowodów w niniejszej sprawie tych opinii (także uzupełniającej). W ocenie uczestników przedsięwzięcie państwowe, budując urządzenia dopuściło się niedbalstwa poprzez przeprowadzenie inwestycji bez posiadania ostatecznych decyzji pozwalających na wybudowanie urządzeń przesyłowych na nieruchomości uczestników i ich poprzedników, bez ich wyłączenia w trybie art. 35 ustawy o zasadach i trybie wyłączenia nieruchomości z 12.03.1958r. Dlatego też – zgodnie z postanowieniem SN z dnia 17 grudnia 2010r. , sygn. akt III CZP 108/10, nie jest dopuszczalne doliczenie przez przedsiębiorstwo przesyłowe do okresu posiadania służebności przesyłowej po 01.02.1989r. okresu sprzed tej daty, co powoduje że zasiedzenie na rzecz wnioskodawcy nie nastąpiło. Uczestnicy powołali się na podobne poglądy wyrażone w orzeczeniach SN z dnia 09 grudnia 2009r. , sygn. akt IV CSK 291/2009, z dnia 10 lipca 2008r. , sygn. akt III CSK 73/08, z dnia 16 października (...), sygn. akt II CSK 103/09. Ponadto uczestnicy podali, że wnioskodawca nie wykazał, że zostało przeniesione posiadanie ze Skarbu Państwa na rzecz jego poprzedników prawnych. Zakład (...), będący częścią Zakładów (...) w B. wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, nigdy nie posiadał służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, albowiem przed wejściem w życie nowelizacji kodeksu cywilnego, znoszącego zasadę tzw. jednolitości własności państwowej, czyli przed dniem 01 lutego 1989r., państwowe osoby prawne (w tym przedsiębiorstwa państwowe) wykonywały uprawnienia związane z własnością nieruchomości wprowadzając we własnym imieniu, lecz na rzecz Skarbu Państwa, jako jedyne dysponenta własności państwowej. Po tej dacie posiadaczem służebności mógł być tylko poprzednik prawny wnioskodawcy. Zgodnie natomiast z art. 2 ust 1 ustawy z dnia 29.09.1990r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wyłączeniu nieruchomości, grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy, z wyłączeniem gruntów państwowego Funduszu Ziemi, będące w dniu 05 grudnia 1990r. w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa, stają się z tym dniem z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego. W ocenie uczestników, skoro wnioskodawca uważa, że doszło do przeniesienia posiadania to winien wskazać kiedy i w jaki sposób oraz to udowodnić.

Sąd Rejonowy ustalił, następujący stan faktyczny:

Nieruchomość oznaczona obecnie jako działki o nr (...), położona w obrębie nr 8 w G., dla której to nieruchomości obecnie w Sądzie Rejonowym w Olsztynie urządzona jest księga wieczysta nr (...) i stanowiącą obecnie własność uczestników: J. N. (2), J. N. (1), C. N. i J. N. (3), w latach 70 – tych ubiegłego wieku stanowiła własność Skarbu Państwa w użytkowaniu Państwowego Gospodarstwa Rolnego w G.. Na działce tej zlokalizowana była stara linia elektroenergetyczna poniemiecka na słupach drewnianych.

Decyzją z dnia 29 września 1977r. o nr (...) Wojewódzki Zarząd (...) Miast i Osiedli (...) w O. zatwierdził plan realizacyjny na remont linii napowietrznej SN 15 kV na trasie O. – S. (poza granicami miasta). Inwestorem, miał być Zakład (...) w O.. Trasa pierwotnej linii miała być nieznacznie zmieniona.

Po zrealizowaniu tej inwestycji w latach 1976 – 1977, w 1977r. linia SN 15 kV została oddana do użytku. Przebudowa linii polegała na wymianie słupów drewnianych na nowe słupy i nowe przewody. Przebudowa objęła także starą linię zlokalizowaną na terenie nieruchomości uczestników. Trasa linii uległa przesunięciu o 10 m w kierunku działek od

drogi. Trasa ta pozostała niezmienną do chwili obecnej. W 2012r. po trasie ww. linii wybudowano nową. Odcinek linii napowietrznej elektroenergetycznej SN 15kV, którego trasa biegnie przez teren działek uczestników jest częścią linii głównej magistralnej „O. – S. wraz z odgałęzieniami”. Budowa nowej linii głównej magistralnej SN 15 kv trwała od 11 stycznia 2012r. do 09 maja 2013r. Inwestorem był wnioskodawca (...) SA Oddział w O.. Sześć nowych słupów posadowiono w miejsce wcześniejszych, dokładnie w tym samym miejscu i wymieniono przewody.

(bezsporne, vide: decyzja Wojewódzkiego Zarządu (...) Miast i Osiedli (...) w O. z dnia 29 listopada 1977 r. o nr (...)107, zeznania świadka M. W. k- 155, opinia biegłego z zakresu elektroenergetyki T. R. k- 195 – 196 i k- 313, opinia ustan k- 350 v – wszystko w aktach X Ns 29/13 Sądu Rejonowego w Olsztynie).

Zarządzeniem Ministra Energetyki z dnia 31 grudnia 1952r. o nr O/113, zmienionym zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28 lutego 1958r. nr 23 utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w O.. Następnie zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958r. nr 233 powyższe przedsiębiorstwo zostało połączone z Zakładami (...), z którego zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989r. nr 48/ (...) /89 zostało wyodrębnione przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w O.. Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 9 lipca 1993r. nr 203/O./93 dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w O. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W. oraz przekształcenia pozostałej części tego przedsiębiorstwa w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa – Zakład (...) S.A. w O.. Po połączeniu z innymi spółkami, została ona następnie przekształcona we wnioskodawcę (...) S.A. w G.. Zgodnie z § 3 pkt. 1 powoływanego powyżej zarządzenia z dnia 9 lipca 1993r. jednoosobowa spółka Skarbu Państwa: Zakład (...) S.A. w O. wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki przedsiębiorstwa państwowego: Zakład (...) w O., z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) S.A. w W.. Z kolei § 4 tego zarządzenia stanowił, że na jednoosobową spółkę Skarbu Państwa – Zakład (...) S.A. w O. przechodzą uprawnienia i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w O. wynikające z decyzji administracyjnych. Urządzenia energetyczne znajdujące się na nieruchomości uczestników nie zostały przekazane na rzecz (...) S.A. w W., a tym samym weszły w skład jednoosobowej spółki Skarbu Państwa: Zakład (...) S.A. w O..

(bezsporne, vide: zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958r. k- 14 - 18, postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, Wydział VII Gospodarczy z dnia 26 czerwca 1990 r. – k. 27, Zarządzenie Ministra Przemysłu nr 48/89 z dnia 16 stycznia 1989r. k- 28-30, postanowienie z dnia 07 lipca 1989r. Sadu Rejonowego w Olsztynie V Ns Rej. 35/89 k- 33, Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 09 lipca 1993r. k- 34 – 35, postanowienie z dnia 31 lipca 1993r. Sądu Rejonowego w Olsztynie w sprawie V Ns Rej. H 410/93 k- 36-37, odpis KRS nr (...) k- 40-55)

W dniu 26 maja 2000r. przedstawiciel Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa wniósł sprzedaż na rzecz Towarzystwa (...) spółki z o. o. w O. min. nie zabudowaną nieruchomość rolną, stanowiącą działkę nr (...) o pow. 24,7600 ha, położoną w G.. Dla nieruchomości założono księgę wieczystą nr (...). Działka zmieniła właścicieli. Po podziale działki na działki o nr (...) - umową z dnia 09 listopada 2006r. własność działki nr (...) o pow. 144.986,00 m kw nabyli uczestnicy J. N. (1) i J. N. (2) oraz J. N. (3) i C. N.. W 2009 r. działka nr (...) uległa podziałowi na działki o nr od (...) do nr (...) i działkę nr (...).

(bezsporne, vide: dokumenty znajdujące się w aktach ksiąg wieczystych o nr (...)).

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego żądanie wnioskodawcy zasługiwało na uwzględnienie.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd oparł na dokumentach zgromadzonych w aktach przedmiotowej sprawy oraz aktach ksiąg wieczystych o nr (...), których wiarygodność nie była podważona przez żadnego z uczestników.

Ogólne przesłanki zasiedzenia normuje art. 172 k.c. Łącznym warunkiem jest upływ oznaczonego przez ustawę terminu nieprzerwanego posiadania samoistnego, a długość tego terminu zależy od dobrej lub złej wiary w

chwili nabycia posiadania. Posiadacz nabywa własność (odpowiednio: służebność), jeżeli posiada nieruchomością nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 1 k.c.), natomiast po upływie lat trzydziestu choćby uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 2 k.c.). Ponadto art. 292 k.c. określa szczególnie warunek zasiedzenia służebności, w mianowicie korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia.

W przedmiotowej sprawie uczestnicy nie kwestionowali, iż na należącej do nich nieruchomości znajdują się trwałe i widoczne urządzenia w postaci: linii napowierzchniej wysokiego napięcia z osprzętem i słupami.

Uznając, że przesłanka zasiedzenia służebności w postaci istnienia na nieruchomości uczestników trwałego, widocznego urządzenia została spełniona, w dalszej kolejności należało rozważyć, czy w przedmiotowej sprawie wnioskodawca oraz jego poprzednicy prawni byli samoistnymi posiadaczami przedmiotowej służebności oraz czy upłynął termin uzasadniający uwzględnienie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia.

Zgodnie z cytowanym we wcześniejszej części rozważań przepisem art. 172 k.c., istotne znaczenie dla ustalenia długości terminu pozwalającego na zasiedzenie ma dobra bądź zła wiara posiadacza. W dobrej wierze jest posiadacz, który pozostaje w błędnym, ale usprawiedliwionym okolicznościami przeświadczeniu, że przysługuje mu prawo. Decydujące znaczenie ma stan dobrej lub złej wiary w chwili uzyskania posiadania.

Zgodnie z twierdzeniami wnioskodawcy, podstawą ingerencji jego poprzedników prawnych w prawo własności stanowiły decyzje administracyjne. Z przedstawionych przez wnioskodawcę dokumentów nie wynika jednak, na jakiej podstawie wybudowane zostały urządzenia energetyczne na nieruchomości uczestników. Nie może znaleźć bowiem w tym przypadku zastosowania stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2008r., zgodnie z którym, objęcie przez przedsiębiorstwo państwowe cudzej nieruchomości w posiadanie na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (tekst jedn.: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), w celu budowy urządzeń przesyłowych, uzasadnia przyjęcie dobrej wiary tego przedsiębiorstwa jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (I CSK 171/08, Biul. SN 2009/4/15). W przedmiotowej sprawie wnioskodawca nie przedłożył żadnego dokumentu, decyzji administracyjnej podjętej w trybie przepisów ww. ustawy.

Rozważyć zatem należy, czy wnioskodawca może zaliczyć do terminu zasiedzenia okresy posiadania służebności również przez poprzedników prawnych wnioskodawcy oraz czy pozostawał w dobrej, czy w złej wierze. Zgodnie bowiem z art. 176 § 1 k.c., jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. W badanym okresie, tj. od 02 października 1979 r. eksploatacją spornych sieci energetycznych zajmowały się przedsiębiorstwa państwowe, w tym Zakład (...), a następnie Zakład (...) w O.. Do czasu zmiany z dniem 1 lutego 1989r. art. 128 k.c., kiedy odstąpiono od zasady jednolitego funduszu własności państwowej, prawo własności mienia państwowego przysługiwało jedynie Skarbowi Państwa. Należało zatem uznać, że do tego czasu posiadaczem spornej służebności był właśnie Skarb Państwa w imieniu którego działały wskazane powyżej przedsiębiorstwa państwowe. Możliwość zaliczenia przez osobę prawną, która przed dniem 1 lutego 1989r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989r. okresu posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jest akceptowana w orzecznictwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2006r., I CSK 11/05, LEX nr 181257).

Na temat oceny posiadania prowadzącego do zasiedzenia wypowiadał się Sąd Najwyższy, min. w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie I CSK 171/08 LEX nr 496363 „posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne”.

Niewątpliwie poprzednicy prawni wnioskodawcy, jak i on sam, korzystali faktycznie z nieruchomości, będącej obecnie własnością uczestników postępowania, w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czynił by to osoba, której przysługuje służebność przesyłu. Należy uznać ich w tym zakresie za posiadaczy samoistnych.

W dalszej części należało rozważyć od kiedy rozpoczął biec termin zasiedzenia służebności przesyłu. Zgodnie z brzmieniem art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Zatem w przedmiotowej sprawie ustalić należało kiedy poprzednik prawny wnioskodawcy rozpoczął korzystanie z linii napowietrznej 115 kV ze słupami, będących przedmiotem niniejszej sprawy. Sąd przyjął termin najbardziej prawdopodobny, przyjmując iż nastąpiło to w dniu włączenia linii do sieci, czyli co najmniej w 1978 r., po zrealizowaniu inwestycji. Jednakże w niniejszej sprawie inwestycja polegająca na przebudowie ówczesnej ponemieckiej linii przez przedsiębiorstwo państwowe – Zakład (...) w O. miała miejsce na terenie Skarbu Państwa administrowanego przez Państwowe Gospodarstwo Rolne. Skoro tak, to w 1978 r. nie mógł rozpocząć się bieg terminu zasiedzenia.

Gdy zarówno właścicielem nieruchomości obciążonej, jak i posiadaczem służebności gruntowej oraz właścicielem nieruchomości władnącej był Skarb Państwa, nie mogło w ogóle dojść do zasiedzenia służebności przesyłu, gdyż właściciel nie może nabyć przez zasiedzenie służebności gruntowej na nieruchomości stanowiącej jego własność. Zgodnie z art. 285 k.c., służebność gruntowa obciąża jedną nieruchomość na rzecz każdorazowego właściciela innej nieruchomości, przy czym chodzi o dwie różne nieruchomości w znaczeniu prawnorzeczowym, a więc należące do różnych właścicieli. W związku z tym nieruchomość władnąca i nieruchomość obciążona nie mogą być własnością (pozostawać w użytkowaniu wieczystym) tej samej osoby. Służebność gruntowa jest prawem na rzeczy cudzej, zatem właściciel nieruchomości nie może nabyć przez zasiedzenie służebności na swojej nieruchomości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 r., II CSK 103/09, nie publ.).

W okresie obowiązywania art. 128 k.c. zasiedzenie własności przez przedsiębiorstwo państwowe na swoją rzecz, także w odniesieniu do działek stanowiących własność osób fizycznych, było niedopuszczalne (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 r., III CZP 70/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 64, i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1993 r., II CRN 146/92, nie publ.). Wprawdzie przepis ten został znowelizowany ustawą z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 3, poz. 11), a następnie uchylony ustawą dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321), to jednak zmiany te nie miały mocy wstecznej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1996 r., I CKU 38/96, "Prokuratura i Prawo" 1997, nr 4, orzecznictwo, s. 27).

Jak wyjaśnił SN w postanowieniu z dnia 04 lipca 2014r. w sprawie II CSK 551: Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Zmiana art. 128 k.c. dokonana tą ustawą nie spowodowała jednak przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym - z mocy przepisów kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych - uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich zarządzie w dniu wejścia w życie tej ustawy. Dopiero w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. Nr 79, poz. 464) uregulowano, że grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), z wyjątkiem gruntów Państwowego Funduszu Ziemi, będące w dniu wejścia w życie ustawy w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa, stają się z tym dniem z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego; nie narusza to praw osób trzecich; uprawnienia państwowych gospodarstw rolnych do będących w dniu wejścia w życie ustawy w ich zarządzie gruntów stanowiących własność państwa reguluje odrębna ustawa.

Prawo zarządu istniejące w dniu 5 grudnia 1990 r. po stronie państwowych osób prawnych w stosunku do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność gminy (z wyjątkiem gruntów Państwowego Funduszu Ziemi) przekształciło się więc z mocy prawa z tym dniem w prawo użytkowania wieczystego w rozumieniu kodeksu cywilnego, natomiast w odniesieniu do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach - w prawo własności

(uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r. - zasada prawna - III CZP 38/91, OSNCP 1991, nr 10-12, poz. 118, i uchwała składu pięciu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1990 r., III AZP 13/90, OSP 1991, nr 6, poz. 60).

Skoro w okresie od dnia 1 lutego 1989 r. do dnia 1 października 1990 r., tj. do czasu utraty mocy przez art. 128 k.c., Zakład (...) w dalszym ciągu miał tylko w zarządzie, tj. w dzierżeniu, przedmiotowe urządzenia energetyczne, to nie był ich posiadaczem(...) W tym czasie termin zasiedzenia nie mógł też biec na rzecz Skarbu Państwa, skoro był on właścicielem przedmiotowych urządzeń energetycznych oraz właścicielem działki (...) Uwłaszczenie jednak majątkiem nieruchomości Zakładu (...) nastąpiło w dniu **5 grudnia 1990 r.** i jego skutkiem było przekształcenie jego zarządu w odniesieniu do urządzeń energetycznych w posiadanie odpowiadające treści użytkowania wieczystego oraz w zakresie władztwa działki (...) w posiadanie odpowiadające treści służebności przesyłu, tj. w posiadanie zależne mogące prowadzić do zasiedzenia służebności. W judykaturze jest już utrwalony pogląd, że możliwe jest nabycie przez zasiedzenie nawet przed wejściem w życie art. 305¹ -305⁴ k.c. (przed dniem 3 sierpnia 2008 r.) służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, ustanawianej nie na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości władnącej, ale na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego (por. np. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, (...) 2008, nr 10, s. 8, z dnia 27 czerwca 2013 r., III CZP 31/13, OSNC 2014, nr 2, poz. 11, i z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139).

Odstąpienie w drodze wykładni od konieczności określenia w orzeczeniu nieruchomości władnącej na rzecz której nastąpił ex lege skutek zasiedzenia, nastąpiło w wyniku odwołania się do pojęcia przedsiębiorstwa w ujęciu przedmiotowym i przyjęcia domniemania, że składnikiem przedsiębiorstwa przesyłowego jest zawsze taka nieruchomość (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, "Monitor Prawniczy" 2006, nr 19, s. (...)). Przy tego rodzaju koncepcji brak określenia nieruchomości władnącej jest tylko technicznym uproszczeniem służącym przyspieszeniu postępowania i nie świadczy o braku wystąpienia przesłanki merytorycznej w postaci nieruchomości władnącej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 289/12, nie publ.).

Sąd Rejonowy w pełni przychylił się do poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy we wskazanym wyżej postanowieniu. W dalszej części uzasadnienia tego postanowienia Sąd Najwyższy zajmuje się kwestią dobrej lub złej wiary przedsiębiorstwa przesyłowego, budującego urządzenia elektroenergetyczne na gruncie Skarbu Państwa: O dobrej lub złej wierze posiadacza decyduje chwila uzyskania posiadania; późniejsze zmiany świadomości posiadacza pozostają bez wpływu na tę ocenę i w konsekwencji na długość okresu niezbędnego do zasiedzenia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2003 r., III CZP 35/03, "Prokuratura i Prawo" 2004, nr 2, orzecznictwo, s. 32). O przypisaniu posiadaczowi dobrej lub złej wiary przy wykonywaniu posiadania decydują okoliczności opisujące jego stan świadomości w chwili objęcia władztwa nad rzeczą (por. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2010 r., III CSK 57/10, "Izba Cywilna" 2011, nr 10, s. 41).

W świetle dokonanych ustaleń istnieje podstawa do przyjęcia, że organ zarządzający Zakładem (...) przed jego uwłaszczeniem mieniem Skarbu Państwa wiedział, że zarówno urządzenia, jak i działka (...) stanowią własność państwową, zatem że linie energetyczne, którymi zarządza, eksploatuje zgodnie z prawem. Nie można też uznać, że nie wiedział o tym, iż z dniem 5 grudnia 1990 r. został uwłaszczony mieniem państwowym, a tym samym że z tym dniem przedmiotowe urządzenia weszły ex lege w skład jego przedsiębiorstwa (art. 49 k.c.) i w związku z tym, że stał się w zakresie treści służebności, posiadaczem zależnym działki (...), w chwili bowiem uwłaszczenia został użytkownikiem wieczystym zarządzanych dotychczas nieruchomości i uzyskał własność związanych z nimi linii energetycznych. Wtedy nastąpiło rozdzielenie prawa własności działki (...) nadal stanowiącej nieruchomości państwową i prawa przedsiębiorstwa Zakładu (...), w skład którego weszły eksploatowane przez niego nieruchomości wraz z liniami energetycznymi. W tym stanie rzeczy należało dojść do wniosku, że skarżący nie obalił domniemania zawartego w art. 7 k.c. i przyjmując, że władanie przez Zakład (...) działką (...) w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu od dnia 5 grudnia 1990 r. było posiadaniem w dobrej wierze. W tym stanie rzeczy termin zasiedzenia upłynął w dniu 6 grudnia 2010 r. i nie został przerwany."

Podzielając zatem podgląd prawny wyrażony w ww. postanowieniu SN, uznają, iż termin zasiedzenia rozpoczął bieg w dniu 06 grudnia 1990r. Nie został przerwany przez żadną czynność właściciela nieruchomości. Po przypiływie lat 20, przyjmując dobrą wiarę posiadacza służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, czyli z dniem 06 grudnia 2010r. wnioskodawca (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. nabył z dniem 06 grudnia 2010r. przez zasiedzenie służebność przesyłu energii elektrycznej, polegającą na prawie korzystania z urządzeń elektroenergetycznych w postaci: linii napowietrznej 15 kV w relacji O. – S. wraz z odgałęzieniem G. Gospodarstwo Rolne, wraz z osprzętem, w tym w postaci 6 (sześciu) stanowisk słupowych linii niskiego napięcia 15 kV, położonych na działkach uczestników postępowania: J. N. (1), C. N., J. N. (2) i J. N. (3) o nr: (...), położonych w obrębie 8 w G., dla których w Sądzie Rejonowym w Olsztynie urządzona jest księga wieczysta nr (...), znoszenia istnienia na przedmiotowych działkach ww. urządzeń przesyłowych wraz z prawem dostępu do tych urządzeń, w tym odpowiednim sprzętem technicznym, w pełnym zakresie wynikającym z przepisów prawa, w celu przesyłu energii elektrycznej, eksploatacji urządzeń, przeprowadzania ich konserwacji, remontu i modernizacji wraz z prawem wycinki i przycinki drzew, krzewów oraz innych roślin, o przebiegu szczegółowo określonym kolorem czerwonym przez biegłego geodetę I. W., na szkicu zasięgu służebności przesyłu, znajdującym się na k- 189 akt niniejszej sprawy, a stanowiącym integralną część niniejszego postanowienia, jak w punkcie 1. postanowienia.

Z tych przyczyn w oparciu o art. 292 k.c. w zw. z art. 172 § 1 k.c., przy zastosowaniu art. 175 k.c. w zw. z art. 121 pkt 4) k.c., Sąd orzekł jak w pkt 1. postanowienia.

W przedmiocie kosztów postępowania orzeczono jak w pkt 2. postanowienia. Należy bowiem stwierdzić, że wnioskodawca i uczestnicy postępowania ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (art. 520 § 1 k.p.c.).

SSR Marzena Żywucka